

**TUMAČENJE POSLANICE RIMLJANIMA U
PRAVOSLAVNOJ TEOLOGIJI, TIJEKOM RENESANSE,
TIJEKOM REFORMACIJSKOG RAZDOBLJA I U
DANAŠNJIM BIBLIJSKIM ISTRAŽIVANJIMA**
MEĐUNARODNA BIBLIJSKA KONFERENCIJA
Szeged, 28. – 30. kolovoza 2017.

Monika PRŠA

Kamenarka 16, 10 010 Zagreb
moni.prsa@gmail.com

U organizaciji Zaklade szegedske međunarodne biblijske konferencije održala se dvadeset i osma Međunarodna biblijska konferencija u Szegedu u Mađarskoj od 28. do 30. kolovoza 2017. godine. Tema konferencije bila je *Tumačenje Poslanice Rimljanima u pravoslavnoj teologiji, tijekom renesanse, reformacijskog razdoblja i u današnjim biblijskim istraživanjima* (*Interpretation of the Letter to the Romans in Orthodox Theology, during the Renaissance, during the Reformation period and in today's Biblical Studies*). Održana su dvadeset i dva predavanja, čiji su izlagači došli iz Mađarske, Njemačke, Velike Britanije, Japana, Hrvatske, Poljske i Rumunjske. U isto vrijeme održavala su se po dva predavanja u različitim dvoranama nakon kojih je slijedila rasprava. Po završetku dnevnog rasporeda uslijedile su radionice. S Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u radu konferencije sudjelovali su prof. dr. sc. Mario Cifrak, doc. dr. sc. Taras Barščevski i doktorandica Monika Prša.

Prvoga dana konferencije prof. dr. sc. György Benyik, ravnatelj Zaklade szegedske međunarodne biblijske konferencije, otvorio je konferenciju koja je započela predavanjem dr. sc. Endre Horvátha naslovljenim »Stvoreni svijet čezne za pojavom Božjih sinova (Rim 8,18-25)«. U isto je vrijeme dr. sc. Viktor Kókai-Nagy izlagao svoj rad naslovljen »O predestinaciji«. Nakon diskusije uslijedilo je predavanje doktorandice Monike Prša pod mentorstvom prof. dr.

sc. Marija Cifraka. Njezino predavanje nosilo je naslov »Tko su slabi u vjeri (Rim 14,1)? *Status quaestionis* i odnos između Rim 14 – 15 i 1 Kor 8 – 10«. Autorica je naznačila da temu »slabih u vjeri« i »jakih« Pavao razrađuje u parenetskom dijelu Poslanice Rimljanima 14,1 – 15,13, čiji tekst ukazuje na problem podijeljenosti unutar kršćanske zajednice u Rimu. U svojem predavanju autorica je iznijela pregled rasprava toga teksta od Drugoga vatikanskog koncila do danas. Rasprava se tako razvijala u dva smjera. U prvom smjeru bibličari Pavlov tekst smatraju literarnim konstruktom izvedenim iz 1 Kor 8 – 10, dok ga drugi smatraju odrazom stvarne situacije u kojoj se našla kršćanska zajednica. U svojem predavanju autorica se usredotočila i na literarne sličnosti i razlike toga teksta s 1 Kor 8 – 10. U isto vrijeme u susjednoj dvorani svoj rad naslovljen »Abraham u biblijskom tumačenju i Poslanici Rimljanima« izlagao je prof. dr. sc. György Benyik. Nakon rasprave, zajedničke radionice i odmora krenula su posljednja dva predavanja prvog dana konferencije. Dr. sc. Alexandru Ionita imao je izlaganje pod naslovom »Rim 9 – 11 u patrističkom i pravoslavnom tumačenju« te dr. sc. Zoltán Oláh izlaganje naslovljeno »'Ne nosiš ti korijena, nego korijen tebe' (Rim 11,18b). Uloga Poslanice Rimljanima u židovsko-kršćanskom dijalogu«. Slijedila je diskusija a potom radionica za sve sudionike.

Drugi dan konferencije počeo je predavanjem prof. dr. sc. Akiyma Manabua naslovljenim »'Duhovno bogoštovlje' (Rim 12,1) u kontrastu s 'prinosom' (Jak 2,21)«. U isto vrijeme dr. sc. Mihály Kránitz održao je predavanje »Pozdravi i odnosi sv. Pavla u Rim 16,1-24«. Usljedi je rasprava nakon koje je nastupio doc. dr. sc. Taras Barščevski. Naslov njegova predavanja glasio je »Uporaba Poslanice Rimljanima u tumačenju nedjeljnih i blagdanskim evanđeoskih čitanja u didaktičkim evanđeljima iz Zabludiva od 1568. do 1569. i Ćirila Trankviliona Stavrovetskyja iz 1619.« Autor je svoje predavanje usmjerio načinu korištenja citata iz Poslanice Rimljanima u prvom tiskanom didaktičkim evanđelju iz Zabludiva te didaktičkom evanđelju Stavrovetskyja, koja su imala svrhu pridonijeti širenju istine Božje riječi kod pravoslavnih vjernika i spriječiti širenje heretičkih ideja. Pozornost je usmjerena točnosti prijevoda staroslavenskih tekstova i načinu tumačenja u kontekstu mnogo većem od propovijedi. Dr. sc. Kovács Ferenc Zsolt u isto vrijeme imao je predavanje »Čovjek (kršćanin) koji želi, ali ne umije slijediti dobro na temelju Rim 7,14-25 – svekršćanski problem«. Nakon diskusije slijedila je pauza. Iduća dva bloka predavanja započela su u podne. Prvi blok predavanja imali su dr. sc. Pricop Cosmin, čije je predavanje bilo naslovljeno »Kako Ivan Zlatousti egzegetira Poslanicu Rimljanima? Promatranja jednog patrističkog tumačenja« i dr. sc. Czire Szabolcs s predavanjem »Opravdanje kao ključni koncept reformacijskog tumačenja Poslanice Rimlja-

nima prema 'Pavlu iz nove perspektive'«. Nakon diskusije drugi blok predavanja započeli su dr. sc. Gergely Juhász (»Čitanje poslanice Rimljanima tijekom reformacije i renesanse«) i dr. sc. Balázs Csernai (»Pavao sluga Krista Isusa' (Rim 1,1). Pavlov autoportret u poslanici Rimljanima«). Uslijedila je diskusija i zajednički ručak. Posljednja predavanja toga dana održali su dr. sc. Martos Levente Balázs (»Temelji teološke ekologije u Rim 8? Povezanost djece Božje sa stvorenjem«), dr. sc. Tibor Marjovszky (»Na tragovima zajedničkog simbola: metaforičko tumačenje masline u nekim ulomcima iz tradicionalne židovske književnosti«) te doktorand Erik Kormos (»Egzegetska metoda farizeja u Rim 2,12«).

Večer je bila u znaku dobrotvornog koncerta i dodjele nagrade »Joachim Gnilka« prof. dr. sc. Idi Fröhlich. Tijekom koncerta prof. dr. sc. György Benyik i prof. dr. sc. Ioan Chirilă s Pravoslavnoga teološkog fakulteta Sveučilišta Babeş-Bolyai u Cluj-Napocau potpisali su sporazum o bliskoj suradnji u budućnosti. Također su za vrijeme koncerta pozdrave uputili katolički biskup dr. László Kiss-Rigó, evangeličko-luteranski biskup dr. Tamás Fabiny, evangeličko-reformirani biskup dr. Fekete Károly, katolički nadbiskup Kaločko-bačke nadbiskupije dr. Balázs Babel i rektor Katoličkog sveučilišta Szabolcs Szuromi Pázmány Péter. Nakon svečanog koncerta mjesni biskup dr. László Kiss-Rigó pozvao je sve sudionike konferencije na prigodnu večeru u biskupski dvor.

Treći dan predavanja su trajala do 12.00 sati i bila su podijeljena u dva bloka. Prvi blok predavanja započeo je Gottfried Schimanowski izlaganjem naslovljenim »'Sola fide' u Rim 3,28. Egzegetske opaske uz jedan paradoksalni temeljni tekst u jubilejskoj godini reformacije 2017.«. Potom je dr. sc. Maciej Raczyński-Rożek imao izlaganje naslovljeno »Rim 12,4-8 – ekleziološko-pneumatski ili kristološki koncept Crkve? Mogu li *viri probati* predsjedati euharistijom?«, a prof. dr. sc. József Szécsi »Odjeci rabinskih tumačenja u 11. poglavlju Poslanice Rimljanima (14.17.22.26.28.29)«. Nakon svakog izlaganja uslijedila je diskusija. Drugi blok predavanja održali su dr. sc. Vadim Wittkowsky (»Rim 1,18-32 i uloga židovskih spisa u ranom kršćanstvu«) i prof. dr. sc. Imre Kocsis (»Karizme u Rim 12,6-8«). Nakon njihovih predavanja uslijedila je diskusija i zajednička radionica.

Konferenciju je zaključio prof. dr. sc. György Benyik, koji je ujedno zahvalio svakom predavaču ponaosob i najavio iduću Međunarodnu biblijsku konferenciju u 2018. godini. Sva predavanja s Međunarodne biblijske konferencije bit će tiskana u zborniku radova.